

שְׁנֵה הָאֵילָן הַפְּתוּחַ עָשָׂה אוֹתוֹ וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שְׁמֵי שִׁיכְנִס לְאֵילָן הָעֲלִיּוֹן, יִכְנֵס בְּרִשּׁוֹת, וְיִמְצָא לְאֵילָן הַפְּתוּחַ, וְיִירָא לְהַכְנִס, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁרְאוּי.

בֵּא וְרָאָה שְׁנֵה, שׁוֹמֵר הַפְּתוּחַ הוּא, וְעַל זֶה נִקְרָא (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הָאֵילָן הַפְּתוּחַ עָשָׂה, וּמִשְׁקָה וּגְזוּן מִהָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה לֹא כְּתוּב יַעֲשֶׂה, אֲלֵא עָשָׂה. מַה הַטַּעַם? שֶׁיִּירָאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו אֲלֵא אֵלֹו שִׁיְהִי רְאוּיִים לְהִתְקַרֵּב, וְלֹא אֲחֵרִים, וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי הָאָדָם דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה וְלֹא יִסְטוּ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל.

בֵּא וְרָאָה, עַל זֶה הָאֵילָן שֶׁכֵּל חֲלָיו בּוֹ נִמְצְאוּ, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אֲתָה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי מִהוֹ גּוֹרְלִי? זֶה הַגּוֹרֵל שְׂאוּחַז בּוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וְעַל זֶה כְּתוּב עַל פִּי הַגּוֹרֵל. וְכֵן הוּא עַל פִּי ה'. וְיָמַת שֵׁם עַל פִּי ה'. כְּתוּב הַגּוֹרֵל (פן בו על פי). אֲשֶׁרִי חִלַּקְתָּ שֶׁל אֵלֹו שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה וְיוֹדְעִים דְּרַכֵּיו, וְהֵם אוֹכְלִים בְּכָל יוֹם מִזוֹן עֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה. שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה שֶׁל מַעֲלָה מִמָּקוֹם זֶה נְזוֹנֵית, וְהָרִי נִתְבָּאָר עֲלֵיהֶם, (ישעיה טח) הִנֵּה עֹבְדֵי יֹאכְלוּ.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל הַרְקִיעַ. זֶה הַקּוֹל שֶׁאָחַז לְזֶה הַרְקִיעַ וּמִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים קיא) זָכַר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ רְקִיעַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָן חֵיוֹת. וְזֶה הוּא שֶׁנֶּבְרָא בְּשָׁנִי, לְהַבְדִּיל (בראשית א) בֵּין מַיִם לְמַיִם.

וְהָרִי בְּאוֹרְהָ, שֶׁשִּׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה. וְדָאֵי וִילּוֹן אֵינּוּ מְשַׁמֵּשׁ, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ מְשֻׁלוֹ, אֲלֵא מַה שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ. וְהַעֲנִיִּים בּוֹ אֲחוּזִים. זֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (דברי

כהאי. דְּהָאֵי אֵילָנָא תַתָּאָה, עֹבֵיד לִיה וְאֲתַקִּין לִיה, בְּגִין דְּמֵאֵן דִּיעוּל לְאֵילָנָא עֲלָאָה, יִיעוּל בְּרִשּׁוֹ, וְיִשְׁפַח לְאֵילָנָא תַתָּאָה, וְיִדְחַל לְמִיעָאֵל, אֲלֵא כְּדָקָא חֲזִי.

תָּא חֲזִי, דְּהָאֵי, נְטִיר פְּתוּחָא הוּא. וְעַל דָּא אֲקָרִי (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל וְדָא אֵילָנָא תַתָּאָה עָשָׂה, אֲתַשְׁקִיא וּמִתְזוֹן מֵאֵילָנָא דְלַעֲיָלָא. וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב יַעֲשֶׂה, אֲלֵא עָשָׂה. מָאֵי טַעְמָא. שֶׁיִּירָאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִקְרְבוּן לִיה, אֲלֵא אֵינּוֹן דִּיתְחַזּוּן לְקַרְבָּא, וְלֹא אֲחֵרָא, וְיִסְתַּמְרוּן בְּנֵי נְשָׂא אֲרַחֵי דְאוּרִייתָא, וְלֹא יִסְטוּן לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזִי, עַל הָאֵי אֵילָנָא דְכָל חִילוּי בֵיה שֶׁרְיָא, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אֲתָה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי. מִהוֹ גּוֹרְלִי. דָּא עֲדָבָא דְאֲחִיד בֵיה דָּוִד מִלְּפָא. וְעַל דָּא, עַל פִּי הַגּוֹרֵל כְּתִיב. וְכֵן הוּא עַל פִּי יִי. וְיָמַת שֵׁם עַל פִּי יִי. הַגּוֹרֵל כְּתִיב (פ"א בן ביה על פ'). זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּאֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוּרִייתָא יִמְמָא וְלִילִי, וְיִדְעֵי אֲרַחוּי. וְאֵינּוֹן אֲכֻלִי בְּכָל יוֹמָא מִזוֹנָא עֲלָאָה. פְּמָה דְאֵת אָמַר, (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה. דְּהָא אוּרִייתָא דְלַעֲיָלָא מֵאֲתַר דָּא אֲתַזּוֹן, וְהָא אֲתַמַּר עֲלֵיהוּ, (ישעיה טח) הִנֵּה עֹבְדֵי יֹאכְלוּ.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרְקִיעַ. דָּא קוֹל דְּאֲחִיד לְהָאֵי רְקִיעַ, וְאֲשַׁתַּתֵּף בְּהִדְיָה. וְדָא הוּא (תהלים קיא) זָכַר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו. וְהוּא רְקִיעָא קָאִים עֲלֵיהוּ, עַל אֵינּוֹן חֵיוֹן. וְדָא הוּא דְאֲבָרִי בְּשָׁנִי, (בראשית א) לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְשִׁבְעָה רְקִיעִין לְעֵילָא לְעֵילָא. וְדָאֵי וִילּוֹן אֵינּוּ מְשַׁמֵּשׁ, דְּהָא לִית לִיה מְדִילִיָּה, אֲלֵא מַה דִּיתְבִּין לִיה. וּמִסְפְּנֵי בֵיה אֲתַאֲחַדוּ, דָּא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (דברי הימים א כב)

הימים-א-בב) (1) כַּעֲנֵי הַכִּינּוּתִי לְבֵית אֱלֹהֵי.
וְזֶה מִכְּנִיִּם שֶׁחֲרִית וּמוֹצֵיא עֲרֻבִית.
שֶׁחֲרִי בְּלִילָה מוֹצֵיא חִילוֹתָיו לְכָל
הַצְּדָדִים, וְשׁוֹלֵט עַל אוֹתָם חִילוֹת
וְהַמוֹנִים. וּבִשְׁחֲרִית מִכְּנֵס לְכָלֶם,
וּמִכְּנִיִּסִם לְנִקְבָּם וְלֹא שׁוֹלֵטִים.
שֶׁחֲרִי הַבֶּקֶר כּוֹלֵל אֶת כָּלֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר
חֲסֻדְךָ וְאִמּוֹנְתְךָ בְּלִילוֹת. וְחֲרִי
בְּאַרְוֵהוּ.

וַיֵּשׁ קוֹל עַל זֶה הַרְקִיעַ, מִמֶּנּוּ נִזְוֵן
זֶה הַרְקִיעַ. בְּשַׁעַה שְׁקוֹל זֶה
מִתְעוֹרֵר, כָּל הַהַמּוֹנִים לֹא
נוֹסְעִים, וְאֵין לָהֶם רְשׁוֹת אֶלֶּא
לְעַמֵּד בְּמִקּוֹמָם, וּמִקְרָבִים אֶת
חִילוֹתֵיהֶם וּמִחֻפִּים לְאוֹתוֹ טוֹב
שֶׁנֶּמְשָׁף לְאוֹתוֹ רְקִיעַ וַיִּתְפָּרְכוּ
בְּגִלְלוֹ, וְעַל זֶה הוּא מֵעַל לְרְקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים.

בֹּא וְרֵאֵה, רְקִיעַ רְקִיעַ אֲשֶׁר עַל
אֲבָן סְפִיר דְמוֹת כֶּסֶף, מֵה שֶׁכְּתֹב
כְּמֵרָאָה אֲבָן סְפִיר - זֹו אֲבָן
יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (בראשית
כט) וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאֲבָן וְגו'. אֲבָן אַחַת
יְרֵדָה מִלְּמַעְלָה כְּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל
לְרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ, וְכְתוּב בָּהּ
גּוֹרֵל. וְהִיא אֲמָרָה: זֶה לְפִלוֹנִי,
וְזֶה לְפִלוֹנִי. וְזֹו הָאֲבָן הִיא מִתְחַת
כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ יוֹרְדָת. וְדָאִי (שם מט)
מִשֵּׁם רַעְיָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל כְּתוּב.
וּמִשׁוּם זֶה עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי
תְּחַלֵּק נְחֻלְתּוֹ.

רְבִי יִצְחָק וְרַבֵּי יְהוּדָה הָיוּ
הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. פָּגַע בָּהֶם
רְבִי אֶלְעָזָר. רָצוּ אַחֲרָיו. אָמְרוּ,
וְדָאִי נְרוּץ אַחֲרֵי הַשְּׂכִינָה. עַד
שֶׁהִגִּיעוּ אֶצְלוֹ, אָמְרוּ, וְדָאִי
נִשְׁתַּתַּף אִתְךָ וְנִשְׁמַע דְּכַר חֲדוּשׁ.
פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נא) שְׁמַעוּ אֵלַי
רְדָפִי צְדָק מִבְּקָשֵׁי וְגו'. שְׁמַעוּ
אֵלַי רְדָפִי צְדָק - אֵלוֹ שְׁהוֹלְכִים
אַחַר הָאִמּוֹנָה, רְדָפִי צְדָק, וְדָאִי
אֵלוֹ מִבְּקָשֵׁי ה'. אִם רָצִיתֶם לְדַעַת
הָעוֹלָם שֶׁגֵּרְמוּ מִיָּתָה לְעַצְמָם עַל

[ו] כַּעֲנֵי הַכִּינּוּתִי לְבֵית אֱלֹהֵי. וְדָא מִכְּנִיִּם
שֶׁחֲרִית וּמוֹצֵיא עֲרֻבִית. דְּהָא בְּלִילָא, אִפִּיק
חִילוֹי לְכָל סְטָרִין, וְשֶׁלְטָא עַל אֵינוֹן חִיָּלִין
וְאֶכְלוּסִין. וּבִשְׁחֲרִית כְּנִישׁ לְכָלְהוּ, וְאֶעִיל
לְנִקְבֵיהוּ, וְלֹא שֶׁלְטִין. דְּהָא בֶּקֶר כָּלִיל כָּלְהוּ.
כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים צב) לְהַגִּיד בַּבֶּקֶר חֲסֻדְךָ
וְאִמּוֹנְתְךָ בְּלִילוֹת. וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְקוֹל אֵית עַל הָאִי רְקִיעַ, מִנִּיה אֲתָזֵן הָאִי רְקִיעַ,
בְּשַׁעַתָּא דְּהָאִי קוֹל אֲתַעֵר, כְּלָהוּ אֶכְלוּסִין
לֹא נְטָלִין, וְלִית בְּהוּ רְשׁוֹ, אֶלֶּא לְמִיקָם
בְּדוּכְתֵיהוּ, וְאֶקְרָבֵי חִילֵיהוֹן וּמִחֻפָּאן, לְהֵהוּא
טִיבוּ דְנִגִּיד לְהֵהוּא רְקִיעַ, וַיִּתְפָּרְכֵן בְּגִינָה,
וְעַל דָּא אִיהוּ מֵעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים.

הָא חֲזִי רְקִיעַ רְקִיעַ אֲשֶׁר עַל אֲבָן סְפִיר דְמוֹת
כֶּסֶף, כְּמֵרָאָה אֲבָן סְפִיר, דָּא אֲבָן יִשְׂרָאֵל.
וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (בראשית כט) וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאֲבָן
וְגו'. חַד אֲבָן נִחְתָּא מְלַעֲיָלָא, כַּד בְּעוּ יִשְׂרָאֵל
לְמִירַת אַרְעָא, וְכְתִיב בֵּיה גּוֹרֵל. וְאִיהוּ אָמַר,
דָּא לְפִלְנֵיא, וְדָא לְפִלְנֵיא. וְדָא אֲבָן הוּא
מִתְחַת (דף ר"מ ע"ב) כְּרִסְיָא דְמִלְכָּא נִחְתָּא. וְדָאִי
(בראשית מט) מִשֵּׁם רַעְיָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל כְּתִיב. וּבְגִינֵי
כַּךְ עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי תְּחַלֵּק נְחֻלְתּוֹ.

רְבִי יִצְחָק וְרַבֵּי יְהוּדָה הָיוּ אוֹזְלֵי מֵאוֹשָׁא לְלוֹד,
פָּגַע בְּהוּ רְבִי אֶלְעָזָר, רְהִטוּ אֶבְתְּרִיה.
אָמְרוּ, וְדָאִי נְרִהִיט אֶבְתְּרִיה דְּשְׂכִינְתָּא. עַד
דְּמִטוּ לְגַבְיָה, אָמְרוּ וְדָאִי נִשְׁתַּתַּף בְּהַדְרָה,
וְנִשְׁמַע מִלָּה חֲדָתָא.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נא) שְׁמַעוּ אֵלַי רְדָפִי צְדָק
מִבְּקָשֵׁי וְגו'. שְׁמַעוּ אֵלַי רְדָפִי צְדָק,
אֵינוֹן דְּאֶזְלִין בְּתַר מְהִימְנוּתָא, רְדָפִי צְדָק, וְדָאִי
אֵינוֹן מִבְּקָשֵׁי ה'. אִי בְּעִיתוֹ לְמַנְדַּע מְהִימְנוּתָא,

הָאִמּוֹנָה וְלֵאחֲזוּ בְּזֶה הַצְּדָק, לֹא תִסְתַּכְּלוּ בָּהּ לְכַבְדָּה כְּשֶׁאֵר בְּנֵי